

Umstrídd rockopera gjørdist klassikari

Jesus Christ Superstar var eitt tónleikaligt meistaraverk, men nógv kristin høvdu hug at finnast at søgugongdini í verkinum

Seinast í sekstiárunum skrivaðu Andrew Lloyd Webber og Tim Rice eitt tónleikaverk, sum var nýskapandi, fór at verða umstrítt og endaði sum ein veruligur klassikari.

Verkið var Jesus Christ Superstar og snýr seg um seinastu dagarnar hjá í lívinum hjá Jesúsi. Søgugongdin í rockoperuni byggir á Bibliuna, men høvundin hevur gjørt sínar egnu tulkningar av persónum og hendingum – og millum annað kenslulívið hjá persónunum er í stóran mun lagt afturat bíbliusøguni, sum tónleikaverkið byggir á.

Jesus Christ Superstar lýsir eitt politiskt og persónligt stríð, sum leiðir fram til, at Jesus verður krossfestur. Judast Iskariot, sum verður tann stóri svíkjarin í søguni, er ein av høvuðspersónunum, og hansara kenslur og svikaráð verða lýst á øðrvísi hátt enn í Bibliuni

Framburður og kritikkur

Á upprunaligu útgávuni Jesus Christ Superstar, sum kom út í 1970, hevur kendi rocksangarin Ian Gillan, ið mong munnu kenna úr bólkinum Deep Purple, leiklutin sum Jesus. Murray Head er Judas, Michael d'Abo er Heródes kongur, Yvonne Elliman er Maria Magdalena, og Barry Dennen er Pilatus.

Árið eftir, at tónleikurin var komin út á plátu, var ein uppseting av verkinum gjørd á Broadway í New York. Árið eftir stóð West End í London fyrri tórni. Og í 1973 kom filmurin Jesus Christ Superstar, sum av álvara skapti ósemju millum summi kristin og onnur um innihaldið í filminum.

Ført vart fram, at verkið Jesus Christ Superstar var ikki trúfast ímóti Bibliuni, og tí var tað blasfemiskt.

Søgugongdin var ikki neyvt hon, sum varð latin úr Bibliuni, og summi hildu, at svíkjarin Judas var gjørdur ov sympatiskur. Eisini kendu fleiri, at stóri kærleikssangurin I Don't Know How To Love Him, sum Maria Magdalena syngur, var spottandi, og víst var eisini á, at rockoperan endaði við, at Jesus doyði á krossinum. Avgerandi parturin í kristnu trúðarlæruni um uppreisnina var ikki tikin við.

Páskaopera

Av tí at Jesus Christ Superstar snýr seg um seinastu dagarnar hjá Jesus, verður rockoperan ofta sett í samband við páskir.

Filmurin frá 1973 hevur javnan verið at sæð í sjónvarpi á páskum, og hóast ósemja er um søgugongdina í verkinum, munnu tey flestu verða samd um, at sum tónleikaverk er Jesus Christ Superstar eitt stórverk.

Hjá teimum, sum dáma verkið, snýr veruliga ósemjan seg helst meira um, hvør útgáva av rockoperuni er tann besta – er tað upprunaliga útgávan við Ian Gillan, er tað filmsútgávan frá 1973 ella er tað onkur palluppseting?

Í øllum førum gjørdist umstrídd rockoperan ein klassikari í tónleika-søguni – kanska eisini lutvíst orsaka av júst stríðnum um verkið.

Páskir eru kvennkyn

Orðið páskir er í føroyskum kvennkynsorð í fleirtali og ikki hvørkikynsorð, sum ofta verður brúkt

Fólk stríðast óført við málsliga partin av páskum, tí nógv brúka skeivt kyn um páskirnar, sum er kvennkynsorð í fleirtali.

Málfrøðingurin Anfinnur Johansen hevur á heimasíðuni hjá Fróðskaparsetri Føroya skrivað um orðið páskir:

»Orðið páskir er í føroyskum kvennkynsorð í fleirtali og ikki hvørkikynsorð, sum tó er vanligt at hoyra og síggja. Soleiðis eitur tað gleðiligar páskir og ikki »gleðilig« páskir, um páskirnar og ikki »um páskini«. Hetta seinna er helst íkomið vegna ávirkan frá navninum á hini stóru høgtíðini, jólum, sum er hvørkikynsorð í fleirtali: um jólini o. tít. Tað kann mangan vera metandi um, nær ein broyting ella sokallað málvilla er vorðin so vanlig, at hon noyðist at verða viðurkend sum rætt mál. Her kann vera togan aftur

og fram í hvørjum einstøkum føri. Men í sambandi við orðið páskir eiga vit at royna at halda fast við, at tað framvegis verður varðveitt sum tað kvennkynsorð í fleirtali, sum tað leingi hevur verið.

Í fornum norrønum máli var tað kallkynsorð í fleirtali páskar, men kom eisini fyrri sum kvennkynsorð í sama sniði. Men í norrønum kemur tað eisini hendingaferð fyrri í teirri mynd, sum vit kenna tað: páskir sum kvennkynsorð. Soleiðis t.d. í hinum stóra fornorska bíbliusøguverkinum, sum gongur undir navninum Stjórn. Har stendur undir 1. Mósebók »laugardaginn fyrir páskir«, t.e. »leygardagin fyrir páskir«. Á nútíðarislenskum er tað kallkynsorð páskar. Men hví er so stór óvissa um kyn og form á hesum orði longu frá fyrdini. Frágreiðingin man helst

vera tann, at hetta er tøkuerð, ikki upprunaorð í málinum, men innkomið uttaneftir, t.e. sunnaneftir við kristindóminum. Tað er komið um grikskt og latín úr hebráiskum máli, tí máli, sum Gamla testamenti er skrivað á, har tað æt pesach og merkti 'páskalamb'. Ein týðandi táttur í páskahaldinum hjá gyðingum var at eta páskalambið. »Fegin verður muður mín at fáa feskans lambsdrunn fyrsta páskamorgun« eitur tað í einum skjaldri okkara. Tað hevur verið kærkomið aftan á langaføstu við ongum kjóti. Jú, vit kenna eisini úr einum øðrum skjaldri, at grýlan skuldi koma eftir børnum, sum gráta eftir kjóti í føstu. Kjótát í føstu völdi sum kunnugt, at Gæsa í Kirkjubø eftir søgnini varð av við alla jørð sína og sleit tað, sum eftir var av ævi síni vestur í Gásadal.

Løgið er, at páskanavnið, sum er í øllum norðurlandamálum, ikki hevur rinið við heimsmálini bæði týskt og enskt. Á týskum eita páskir Ostern og á enskum easter. Hildið verður, at tað er komið av navninum á eini gyðju ella gudinni fyrri várinum. Tað er skylt millum annað við ættarnavnið eystur, har sum sólin kemur upp. Upprunamerkingin er 'ljós, bjartleiki'. Hátíðarhaldið hevur frá fyrdini verið til at

fagna várinum og hinum vaknandi gróðrinum. Tí man eggjið, ímyndin av lívsmegi og gróðursemi, enn hava so stórt pláss í páskahaldi okkara. At rulla páskaregg annan páskadag er siður, sum man vera uttaneftir komin í upp á seg nýggjari tíð, men mær vitandi er hesin siður ikki vanligur longur í Danmørk, haðan hann man vera komin til okkara.»